УДК 378.016:37.091.3

Наталія ЯСІНСЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології ВІППО

Педагогічне партнерство як важливий складник формування професіоналізму в освіті

Здійснено аналіз поняття педагогічного партнерства як складника педагогічного професіоналізму сучасного вчителя. Визначено, що педагогічне партнерство спрямоване на активну співпрацю вчителів з учнями, їхніми батьками, іншими педагогами та спеціалістами в галузі освіти. У контексті сучасного розвитку суспільства компетентність у сфері педагогічного партнерства стає необхідною умовою для ефективного функціонування освітньої системи.

Ключові слова: *партнерство, взаємодія, відносини, освітній процес.*

Nataliia Yasinska. Pedagogical Partnership as a Key Component of Professionalism in Education.

The article analyses the concept of pedagogical partnership as an essential component of the professional competence of the contemporary teacher. It argues that pedagogical partnership is based on active collaboration among teachers, students, parents, fellow educators, and other education professionals. In the context of contemporary societal development, competence in pedagogical partnership has become a prerequisite for the effective functioning of the education system.

Keywords: *partnership, collaboration, relationships, educational process.*

Аналіз останніх досліджень. Педагогіка партнерства є актуальною темою психолого-педагогічних досліджень. Серед учених, які досліджували сутність, принципи та шляхи реалізації партнерської взаємодії в умовах Нової української школи, можна виокремити таких авторів: І. Білецька, О. Вознюк, Г. Вороніна, С. Довбенко, М. Єпіхіна, С. Жданенко (досліджували сутність партнерської педагогіки), В. Кириченко, О. Коберник, О. Лінник, С. Савченко, В. Хрипун (працювали над принципами партнерської педагогіки), Т. Бабко, О. Банах, А. Вознюк, Г. Коломієць, А. Кондратьєва, Л. Кудрик, О. Мельник (досліджували партнерську взаємодію в початковій школі), І. Бех, М. Гузик, І. Зязюн, О. Савченко, Ю. Мальований (вивчали педагогічне партнерство в контексті гуманної педагогіки), Г. Маринченко, Л. Ткачук (досліджували в історичному аспекті розвиток педагогіки партнерства).

Науковці активно розробляють проблему партнерських відносин між учнями, вчителями та батьками в контексті вітчизняної освітньої системи. Так, О. Бондар вивчала роль батьків у формуванні освітнього середовища та активну участь у навчальному процесі дітей. О. Ковальов активно досліджує взаємодію між учителями та батьками в контексті виховання та навчання дітей з особливими освітніми потребами. Його роботи спрямовані на розробку ефективних стратегій співпраці між школою та родиною для забезпечення інклюзивного середовища для всіх учнів. Л. Воробйова вивчала партнерські відносини як ключовий елемент успішної освіти та виховання в українських школах. Її дослідження висвітлюють важливість співпраці між учасниками освітнього процесу та вплив цього на навчальні досягнення учнів та їхній загальний добробут.

Виклад основного матеріалу. У сучасному суспільстві, що перебуває в стані постійного розвитку та змін, у світлі сучасних трансформацій у сфері освіти її роль та вплив на формування особистості набувають особливої актуальності. Процеси глобалізації, зміни соціальних цінностей та роль інформаційних технологій значно змінюють вимоги до сучасної освіти. У зв'язку з цим, концепція педагогічного партнерства розглядається як провідний аспект у сучасній практиці. Педагогічне партнерство стає фундаментальним принципом, який формує основу гуманної та творчої взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства – це ключовий компонент формули Нової української школи, це взаємна повага до особистості, це педагогіка з особистісно орієнтованим навчанням. Термін «партнерство» здебільшого визначається як система відносин, що виникає в процесі спільної діяльності; спосіб взаємодії, організований за принципами рівності, добровільності та взаємодоповнюваності всіх учасників; спосіб відносин, при якому права сторін захищені, учасники спільної справи чітко домовляються та координують дії на основі принципів взаємної вигоди й рівності. Отже, педагогіка партнерства – це напрям педагогіки, що охоплює технології, методи, прийоми виховання і навчання на засадах спілкування, взаємодії та співпраці, в яких зрозуміла система відносин усіх учасників освітнього процесу.

Н. Бібік визначає партнерство як спосіб взаємин, за яких зберігаються права кожної зі сторін, чітко узгоджені та злагоджені дії учасників спільної справи, що ґрунтуються на засадах взаємовигоди та рівноправності. На нашу думку, партнерство – це відносини між двома або більше особами, організаціями чи сторонами, які спільно співпрацюють з метою досягнення певних цілей або завдань. У партнерстві сторони працюють разом, об'єднуючи свої ресурси, знання і зусилля для досягнення спільних цілей і розв'язання певних завдань.

Педагогіка партнерства – це філософія освіти, яка базується на цінностях взаємоповаги, довіри та співпраці. Вона сприяє створенню атмосфери в школі, де кожен відчуває себе важливим та підтримується у своєму розвитку. Педагогіка партнерства є ключовою компетентністю вчителя, яка допомагає підготувати учнів до життя в сучасному суспільстві, де співпраця та взаєморозуміння стають важливими складовими успіху. Педагогічне партнерство сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, де кожен учасник має можливість активно взаємодіяти, співпрацювати та допомагати один одному.

Ми живемо у суспільстві, де навчання протягом життя стає нормою. В умовах постійних, динамічних змін людство постало перед фактом, що знання оновлюються швидше, ніж відбувається зміна поколінь. Така ситуація зумовлена тим, що отримані знання дуже швидко «старіють», виникає потреба не лише в здобутті нових, а й у постійному їх оновленні. Навчання протягом життя – це постійне навчання й перенавчання в умовах, коли зовнішні обставини постійно змінюються, тому важливо вміти відштовхнутися від наявних знань і творчо застосувати їх у нових ситуаціях.

Працюючи на засадах педагогіки партнерства, вчитель виконує такі функції:

– стимулює життєві сили дитини та забезпечує умови для її здорового навчання;

– надає можливість учням вибирати навчальні цілі, методи та форми навчання;

– дозволяє школярам обирати, як вони бажають засвоювати навчальну інформацію (усно, письмово, візуально, аудіально, індивідуально чи в групі);

– спонукає учнів до пошукової та самостійної пізнавальної діяльності;

– використовує діалог як важливий метод навчання та виховання;

– допомагає учням формувати самооцінку, самоаналіз та розвивати навички самопізнання;

– використовує об'єктивні методи оцінювання навчальних досягнень учнів з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей.

Формування та розвиток компетентності педагогічного партнерства у вчителів має значне теоретичне та практичне обґрунтування, що базується на потребах сучасного освітнього середовища. Педагогічне партнерство виступає ключовим елементом професійної культури вчителя, оскільки відображає новітні підходи до організації освітнього процесу та відносин в освітньому середовищі. Поділяємо точку зору О. Тадеуш, що визначає поняття педагогічного партнерства як «процес суб'єкт-суб'єктних відносин в організації та проведенні спільної ціннісно-орієнтованої діяльності, заснованої на конструктивному діалоговому спілкуванні, що розширює мотивоване розуміння ними освітнього процесу і призводить до якісних змін» [4]. Дослідниця аналізує педагогічне партнерство в таких аспектах:

– соціальне явище, що характеризується реалізацією об'єктивно наявних зв'язків педагогічних працівників та здобувачів освіти зі світом та один з одним;

– психологічне явище (процес взаєморозуміння, співпереживання, співучасті);

– педагогічне явище (суспільно значущий, цілеспрямований, спеціально-організований процес, у результаті якого учасники взаємодії зазнають позитивних перетворень).

Ефективність запровадження педагогіки партнерства залежить від дотримання педагогами

певних критеріїв. Наприклад, О. Коханова виокремлює серед них такі:

– професійна готовність педагогів до гуманізації освітнього середовища;

– відкритість усіх сторін;

– позитивна взаємозалежність суб'єктів партнерства;

– право на автентичність кожного;

– індивідуальна та групова відповідальність;

– високий рівень розвитку навичок соціально-педагогічного спілкування.

Дослідження цих авторів спрямовані на розкриття і вдосконалення практичних аспектів педагогічного партнерства та впровадження його принципів у сучасний освітній процес.

Педагогіка співробітництва і партнерства в змозі перетворити суб'єкт-об'єктні відносини, які були характерні для традиційної системи освіти, в нову якість, тобто суб'єкт-суб'єктні стосунки між учасниками освітнього процесу (учнями, педагогічним колективом, адміністрацією, батьками), розвинути особистісні та професійні якості вчителів, їх ініціативність, конкурентоспроможність, пізнавальну діяльність, критичне мислення, уміння працювати в команді, бути толерантним у ході спілкування в мультикультурному середовищі.

Сенсом спільної діяльності або взаємодії в партнерстві є співробітництво його учасників. У партнерських взаєминах відбувається перебудова рольових відносин учителя та учня у рівноправні. Ідея співробітництва, діалогу, партнерства у стосунках суб'єктів навчальної діяльності – одна з основних у педагогіці останніх років.

Висновки. Отже, педагогічне партнерство сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, де кожен учасник має можливість активно взаємодіяти, співпрацювати та допомагати один одному. Вчителі, які володіють компетентністю педагогічного партнерства, виявляють гнучкість, емпатію, толерантність та вміння співпрацювати з різними учасниками освітнього процесу. Вони вміють ефективно спілкуватися з учнями, батьками, колегами та іншими зацікавленими сторонами, враховуючи їхні потреби та індивідуальні особливості. Також це можливість повноцінно самореалізуватися у професійній діяльності, побудувати індивідуальну траєкторію фахового розвитку та зростання.

Розвиток компетентності педагогічного партнерства у вчителів є необхідною передумовою для покращення якості освітнього процесу та підвищення рівня педагогічного професіоналізму.

Використані джерела

1. Ворожбіт-Горбатюк В. Компетентність педагогічного партнерства як базис якості вищої педагогічної освіти. *Молодь і ринок.* 2021. № 10. С. 63–68.

2. Гезей О. М., Заліська О. М. Необхідність упровадження педагогіки партнерства на сучасному етапі розвитку освіти. *Джерело педагогічних інновацій. Педагогіка партнерства в практичній діяльності закладів освіти* : наук-метод. журн. Вип. 2 (34). Харків : Харків. акад. неперервної освіти, 2021. С. 60–66.

3. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навч.-метод. посіб. Київ : Вид-во Щербатих О. В., 2011. 104 с.

4. Тадеуш О. М. Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.* 2020. № 33 (1). С. 61–68.

5. Федірчик Т. Д., Дідух В. В. Педагогіка партнерства як чинник формування ефективної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах нової української школи. *Гірська школа українських Карпат.* 2019. № 21. С. 50–54.

6. Тишковець М. Д. Педагогіка партнерства як провідний принцип нової української школи. *Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспек*тиви : зб. тез II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи» (Київ, 05 березня 2020 р.). Київ : Педагогічна думка, 2020. С. 166–168. URL: https://lib.iitta.gov.ua/721943/1/Tyshcovec_COMPETENCE_2020.p

7. Бібік Н. Нова українська школа : порадник для вчителя. Київ : Літера ЛТД, 2018. С. 160.

8. Вороніна Г. Л. Педагогіка партнерства як основа формування інноваційного освітнього простору Нової української школи. *Джерело педагогічних інновацій. Педагогіка партнерства в практичній діяльності закладів освіти* : наук.-метод. журн. Вип. 2 (34). Харків : Харків. акад. неперервної освіти, 2021. С. 29–33.

9. Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.

10. Ніколенко Л. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини в контексті Нової української школи. *Методист.* 2018. № 6. С. 62–65.

11. Починок Є. А. Партнерська взаємодія як інноваційний компонент Нової української школи. *Академічні студії.* Серія «Педагогіка». 2023. № 1. С. 95–102. URL: https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.14